

Dedwyddwch

(20181230-31)

Egwyl aranwyl er glynw'n un teulu:
Rhin tawelwch perthyn;

Nid oes heddlu 'nun' munud syn,

Fel heddwch huno'r flywdyn.

Drwy'r hirlwm, neithdarol dy gwrmni a ddaw
Ar ddiwedol eleni;

Egwyl o wén a goleuni'n

Cynal llwyth dy dylwyth di.

YBoli

(20181227)

Nefol awr, ogof laith – boi y sér,
Mab saer, her yrr hirdaith;

Boi a drodd i'byd ar waith;

Ag abwyd neges gobaith.

Gwynfnyd

(20181222)

Yn nawsedd Nadolig – adnabod
Dwudod, gwynfnydleg

Gnawd, fe daeth y brawd i'r brif

Rhanianoleuon i'nnbrig.

(Meddwl a pharatoi at wasanaeth Pendref afy.)

Ffars

(20181219)

Hon a'i harweiniad a dwyrr – oferedd.

'Fory, trenydd, traddwy

Rhegfen; sen yrr lle synwyr

Gan rhyw ast, mae'n llanast llwy.

(Pethau'n mynd o ddrwg i waeth yn wreidiadol – mae angen newid cyfeiriad.)

Doeithineb

(20181218)

Gwas, mae byw, yn fras, yn fraint – nadir uwch
'Rôl ym drehchu gymanit;

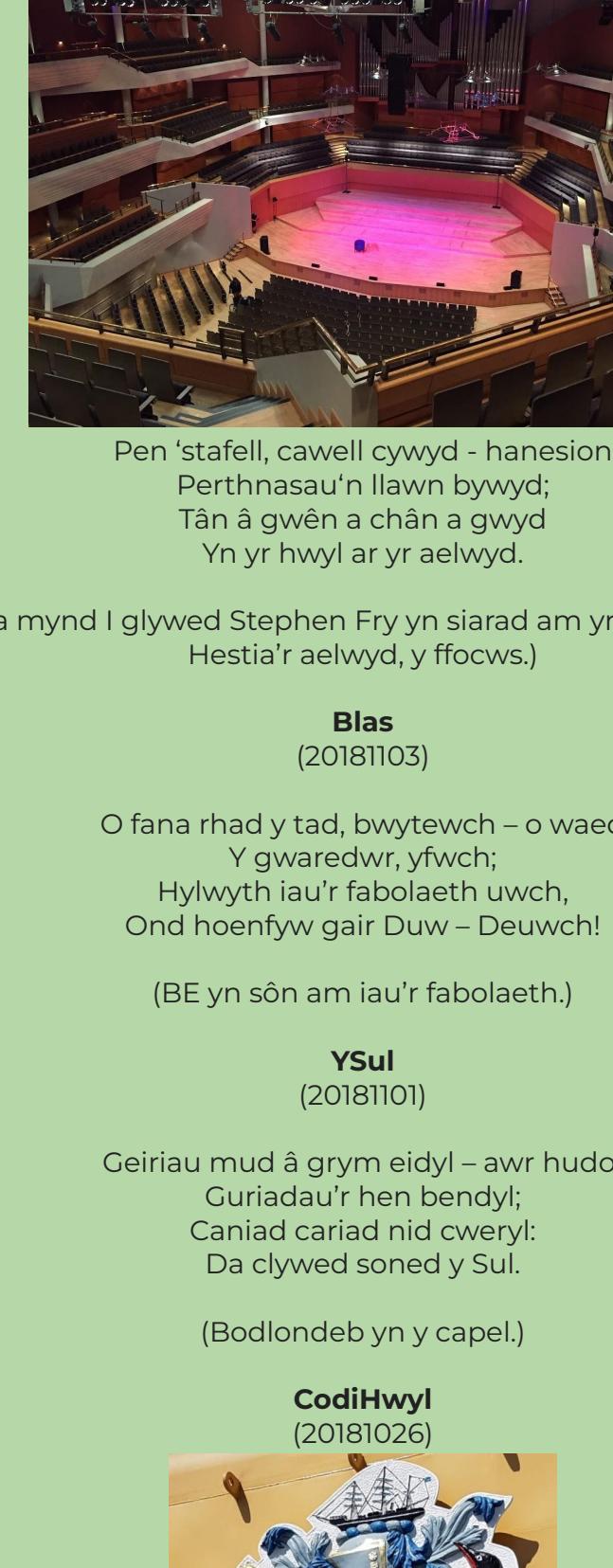
Anrhog hwyw, synwyr y saint:

Ai hon yw neges henaint?

(Mynd yn hen)

GerYrArno

(20181216)

Burum i godi'r bara - hwn yw blas

Ar benblwydd y manau;

Hwn yw corff yr un dyn da:

Blas toes ein moes ym Mhisia!

(Mewn cynhadledd.)

Dathlu

(20181207)

Callai digrif colli beigrynn am hynt

Ein mintai pen blwyddyn?

Hyn o wyrth, teimlad perthyn:

Awr glau o leisiau nos lun.

(Bechgyn peldroed nos Lun yn dathlu'r Nadolig!)

Dewisito

(20181206)

O wrando, refferendwm – drysni'n byd

I ledroedd swm gorthrwm;

Rhag uffern, llusern i'r llwm:

Gwng coed er osgoi codwm:

(Gobaith synwyr â Brecsit o'r diweddu.)

Alphabet

(20181202)

Hau yw tyrau'r materol – drysni'n byd

Dros ein byw nysyrydol;

Cymri'n fillosifri'r ffröl;

Llwytho'r oen a'r llythrenol.

(BE yn siarad am ddehongliad llythrenol.)

Gwén

(20181201)

Hynod canfod nirfana – gwawrio cudd

Ger y coed ym gaeau;

Yn davel ym ddeuba;

Eithinen, fel heulwen ha'.

(Mynd i gerdded i'r dre, a'r eithin yn codi calon.)

YrHenlys

(20181127)

Cenad triglydeg yn datrys a'i foddioin,

Rhifdgddeg mor felus;

Orig orau geiriau gwyws,

Eryr wlinllan, i'r Henlys.

(Rhoi agwrs i'r Henlys, yn llawn anwyd.)

Lianfihangel

(20181125)

Hen foes tu hwnt i fesur - hyd elor

Nwyl Alwen bydd aysur;

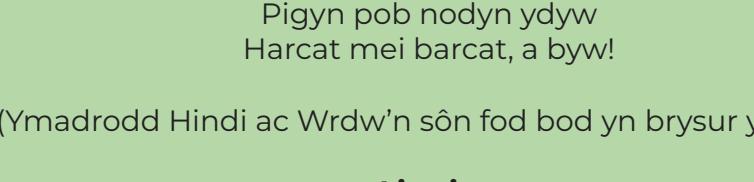
Cynig enyd pênyd pur

Mae hafod Owain Myfyr.

(Llawn anwyd, mynd a Ff am sbin i Glocadenog a Llanfihangel Glyn Myfyr.)

Seminar

(20181123)

Gwawrddydd, a llonydd yw'r llys - ger y dŵr

Cwridio haul ym grynsyg

Â rheiddiad hengwyr addysg:

Nefyn aur yr afon Wysg.

(Hwyl yng Nghaerwysg yn rhoi sglwys gyda D.)

Golau

(20181121)

Drwy swyn cwsg mae drysau'n cau – cynig pwyl

Mae'r ganwydol am gynau;

Aber hyw'r o'u ffilmâu brau:

Nid gelyn, ffrind yw golau.

(Mynd i redeg heno dros y caeau yn y twyllwch, ynddolchgar fod am bell oulau ffermdy yn arwain y dŵr.)

TânGwylt

(20181110)

Tywyl nos yng Nghastell Nedd – a gwyn nos

Rhyw gyntheswyd hyfiedd;

Anogaeth o'n hunigedd

Yw awr aym moesau'r medd.

(Paratoi at weithdy ar newid hinsawdd yr wythnos nesaf.)

YnYGwynt

(20181031)

Tro hydrefol, gaeafol hynt - rhod dyw

Ar ddiweddyd y flwyddyn;

Trigiau haif, ola'r flwyd;

Y dail mân ar gân y oenwyt.

(Mae'n oerol!) (Robin yn yr ardd heddiw.)

YrHydref

(20180929)

Gwinllan fy nghoedio gwanfan ym edrych

I'r llygaid ym ddiwrnod;

Dail heird o grudwyr lluddas;

Arwyr aur tan awyr las.

(Hwyl yng Nghaerwysg yn rhoi sglwys gyda D.)

Golau

(20180921)

Hin arbwyllleg mewn cegin, alaw o hedd

O'n gwareiddiad tila;

Egwyl aur 'da'r bugail da:

Yr Adfent, tymor oedfa.

(Bodlondeb yn ail-gydio.)

CastellNedd

(20181110)

Tywyl nos yng Nghastell Nedd – a gwyn nos

Rhyw gyntheswyd hyfiedd;

Anogaeth o'n hunigedd

Yw awr aym moesau'r medd.

(Mynd i ben mynydd 'da K a'r sgwdion i weld y TânGwylt.)

BlaenDulais

(20181110)

Hynod ddefod hon ddyfais – hen arfer,

Lan y Styfin gyrafas;

Es o gwmp i gwmp ar gais,

I dawelwch Blaen Dulais.

(Mynd i ben mynydd 'da Blaen Dulais am y tro cyntaf mewn blynyddoedd.)

Hestia

(20181109)

Pen 'stafell, caewill cywyd - hanesion

Perthnasau'n llawn bywyd;

Tân a gwén a chânn a gywyd

Yn yr hawl yrr aelwyd.

(Paratoi at weithdy ar newid hinsawdd yr wythnos nesaf.)

Miletus

(20181006)

On 'dylwr ym bob pen tyle - ias yw'r glas

Eglwysig o'r godre,

Pant a bryn hyd ym naf;

Mae Duw yn byw'n y Ban!

(Beicio o amgylch Bane Sir Gâr.)

YCwm

(20181005)

Yn barod am y bore - ian yw'r effro

Mae'r hyffryn, fyngwynne;

Arall oed sŷn i liwio'r lle;

Dagrawd ian gwyllt ar Dawe.

(Paratoi at weithdy ar newid hinsawdd yr wythnos nesaf.)

Penôl

(20181004)

Heilo i amhiliau'r hafau hawdd - a-men

I'r mynydd ian ydawdd;

Newidiol ian dylwrn ian

Wysg ariannol ian ydawdd.

(Mae'n oerol!) (Robin yn yr ardd heddiw.)

YrHydref

(20180929)

Gwinllan fy nghoedio gwanfan ym edrych

I'r llygaid ym ddiwrnod;

Dail heird o grudwyr lluddas;

Arwyr aur tan awyr las.

(Hwyl yng Nghaerwysg yn rhoi sglwys gyda D.)

Cwrlid

(20180926)

Yn aesthetig eglwysig las - chwylr

(Rhedeg y bore 'ma'r byd yn ei le.)

MM
(20180805-6)

Oben y foel y fan - awd bath
Cyn dœl hi ben y mewn cytgan
Rhudd, a Chaerdydd ar dán
Am orches t Melbion Marchan!
Ól wen i ben y Barne - i'r cribyn,
Dily'n garv syle
Gwawl penelín dawl y dêl:
Duaf iall! Ystradbel!

Tro'r gadwyn, tro'r olymionion er anfon
I'r Enfys gyda rhian
Yn niwyd ysbyrid y dôn:
Dyma obaith rhan wwd melbion.
Mae cof yn pincio fel paun - caer cewri
Corawil a'u cyhyrau'n
Tyfu 'da flu bro'r llwybrau'n
Deall tro'r wenalt a'r waun.
(Y seiclo'n llwyddiannus, a'r canu!)

GwerthYByd?

(20180731)

Bod o'i hanffod sydd ynfyd, considwrch
Cwyn Satre am funud;
Bwy'n rhwdd yw ffodd dedwyddydd!
Tri Huw'n byw'n dda i ddidym byd!!
(Tynu coes McK, TC a Warr!)

G

(20180729-31)

Ein hirf un, yn gawr faint, a moliant
Crys melyn yn haulfrant;
Hogyn swill, a gwén y saint:
Ein gwron ydwyd Geraint!

Dyma stell ein domestique - gŵr y Tour,
Cawr tirion: gosgeiddig
Gadwyn campau olwynig
Gan fôr ar y siwrnai chici.

(Geraint Thomas yn enill Tour de France!)

Tan!

(20180729)

Elin drist, cymylau'r drwg - ysictod
Gwaddod yn y gweddwg;
Sured, gwaelod yw'r golwg
O feysydd mynydd y mwsg.

(Tân ar Fwlch yr Oernant yn dal i losgi.)

Gwlaw!

(20180728)

Cydsymud diwyd drud, traw'r pér fwrdwn,
Anwynlyn min alaw
Wedi haul, o'r deheulaw
Tincial mân cân glâñ y gwlaw.

(Diiodiad o'r diwyddod)

YnYchwyn

(20180726)

Yn dawel i ddol heall y daw chwbyn
Dychanol yr hywail;
Yn y meillion, cyson, call
Esgyn, esgynt mae'r ysgall.

(Am fyd.)

Cofnodi

(20180725)

Anrheg lân bri'n rhaglenu - awch olaf
Ymchwilio, drogfenu;
Tan iau hafal iadau lu
Araf iawn ysgrifenu.

(Gwaith ysgrifenu o'r mlaen.)

MM

(20180724)

Pleser yw cyfarch marchog - dyn darian,
Ol hunan olynwog!
Un o'r cewri cyhyrog,
Boi iach, crach yr entyllod crog!

(Y daith yn agosau!)

Pari

(20180720-21)

Arnedd segr Toscaneidd si
Yw'n haraf peraf Pari
Er rhadu naus Tir Na Nog
A gwylmwnch clochog ednog
Sw'n anwes Ansanno'n
Nefolaidd Eidaliaid don;
Is y dail yng ngwyr y dydd,
Dal avel coed olewyd;!
Byw gyda llysiad' bugail
A'u deiniol, gwerinol rhail;
Ac yngloywi'r trastric cryn
Haid o geiliogod rhedyn.
Er nel hwyl, morol le
Tyle mwyn Talamene,
Penill Castel del Pano'n
Awbenor a'i dyner dôn;
Uwch prydferthwch, hwdwch ha'
Meitif pen Amiata;

Dilyn dyn i'w Fadona'n
Anrheg faith ar frig y tan;
Cysgod ddiad dros y dre,
Tyrau San Salvatore;

Hoff oriel Santa Flora'n
Sychder brau isletherau'r llan.

Cyd-feddwon, dringwyn i dlo
I nol gwyn i San Galgano;

Mynd a mynd fel i Dyndyn

At fynachod hynnod hyrn.

Pair halwyn Petriolo'n

Porthir barai, lifa'n llon.

A'r hafod nodd o'n seithfed ne'

Yn arsang Baso Merse.

Blas grawnwin Motalcino

A'i ysbyrid yn glyd dan glo;

Hyfryd yw cryd i'r crwydro

Cysur myfyr Antimo;

Nirfana Val d'Orcla wnw

Mor o hwylau amryliw.

Oed arfaith storm o dylfed

Daw a glaw i llodol'gled;

Mur llachar tymor llyched

Mewn cyfog taranog rhed.

Gras seiliau craig Rosselle'n

Dduwiol lys Etrysgaidd lén.

Yn Sienna fe'n swynir

A'r cain, go gywrau'n yw'r gwir;

O'r duomo curiad emyn;

Goblygiad o gariad gwyn;

Dweud eu dweud mae'r engyl du

Yn awr gûn o gôr-ganu;

Da byw gair Dû er deal

Y moddion i'r doethion dall.

Pen mynydd a bronwyd bri

Erys Casal di Pari,

A'r heuli Feribolo'n

Etihad dwys' da Eagleton,

A llam thermodeinameg

A'i hail reol dywytol deg:

Natur aberth entropig,

Fel y bardd, troi'r ardd yng w;

Ein golau uwch aeth yn glwm

I ddrys sinigaidd rheiswm;

Trallo'd a phenoedd yw ffydd

I ddyr byddai'n wyddoniedd:

"Marwolaeth i'n amryliw!"

Eba colys y barc-be-ciw.

Hiraeth nos a Mawrth yn wên,

Golau rhwng aur ac oren;

Igam ogam llwybr amser

Ar ganfas syrcas y sêr.

Mae gwnan San Ansano fel pianur

Llais llafur yn liffo;

Hen i'r llaeth salm i hiro

A'n bywhaul: hoffbau, da bo.

75Millir!

(20180708)

Eli ebryd ymlwybod i'r dirgel
'Da'r angel yn dringo
O'i chafnau i'r ffigau'r fro
A'n habwyd, tónau Nebo.

(Seiclo 75 milltir: Rhuthun, Dinbych, Bychan, Llanusan, Pandy Tudur, Nebo, Pentrefaelas, Penchwmaner, Y Bala, Llandrillo, Conwen, Gwyddelvelvern, Rhuthun, Esgyng dros 6000 troedfedd. Y man caff bedd Nebo.)

Beicio

(20180705)

Aml lôn sy'n britho 'mlywy' – nef acw
I feicio ar fymwy;

Yn hydd wedi'r eltyd hwy

Am oedi'n Rhydymedudwy.

(Beicio, beicio, dechrau dod!)

Bleicio

(20180705)

Prin bu llais a glywais mor glir – yn wysg
Cysgod dros anialdir

Yn addroddiad a dreiddir

Drwy 'mron i galon y gwir.

(Yn y poeth, doeth ymhlod du - ym mhathos

Nos, da yw cynhesu

Drwy gariad ein ceidwad cu,

Yn gân am olau'n gwenu.

(BE yn pregethu am 'this little light of mine' a 'chysgod dros anialwch').

Cwsig

(20180621)

Cyhoeddlud ymddyngau'r dîl
Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod dros anialdir

Yn ymddyngau'r dîl

Cysgod

Oeddetyrno?

(201803-31)

Cofio yng nghwymni thain – anisgwyl
Noswyl nefyn hysain
Hyn o eiriau yn erwain
Heddwr i hywyr at goron ddrain.

(Gwasanaeth hyfryd i gofio'r Pasg ym' Mathafarn as Wener y Groglith.)

Nesaf

(20180328)

Cymre bwyll da'r gwyl, llawer gwaeth yw sen
Camsyniad nag arfaeth
Llafur yn gyffur, byw'n gaeth
I ol deg d'alwedigaeth.
(Meddwl am "y cam nesaf")

Geiriau!

(20180326)

Hau geiriau Anghen y Gân
Ar erwau tua'r Aran
Â phac' i guddo craciau
Rhagrhith, â bendith hoffbau.
Patrwm glas a gwym a gwig
I'w rhani a'r Arenig;
Yn heddlwr ac orygdd
Ty twr traw Matona!
Ef yd yw'r drwm dyd u draw,
'Daw'r haul i hudo'r alaw.
Rhoi Nani, rhen Gadi'n ged
Mae archif enwau merched:
Bwrlwm creu cwylwm mewn ceg
Er medi'r gwir ramadeg.

(Cerdded, gweld y mynyddoedd yn y peltier, a dysgu geiriau!)

StagyrdBriddin

(20180324)

Mwy cynil, cwylwm canu – cwylwm hawdd,
Nawdd i'w cynganeddu;
Seiniau chwiliadu ceogog cu
Ne'r myndawn o anadlu!

(Gŵyr Marchan yn dysgu staggered breathing!)

Bet

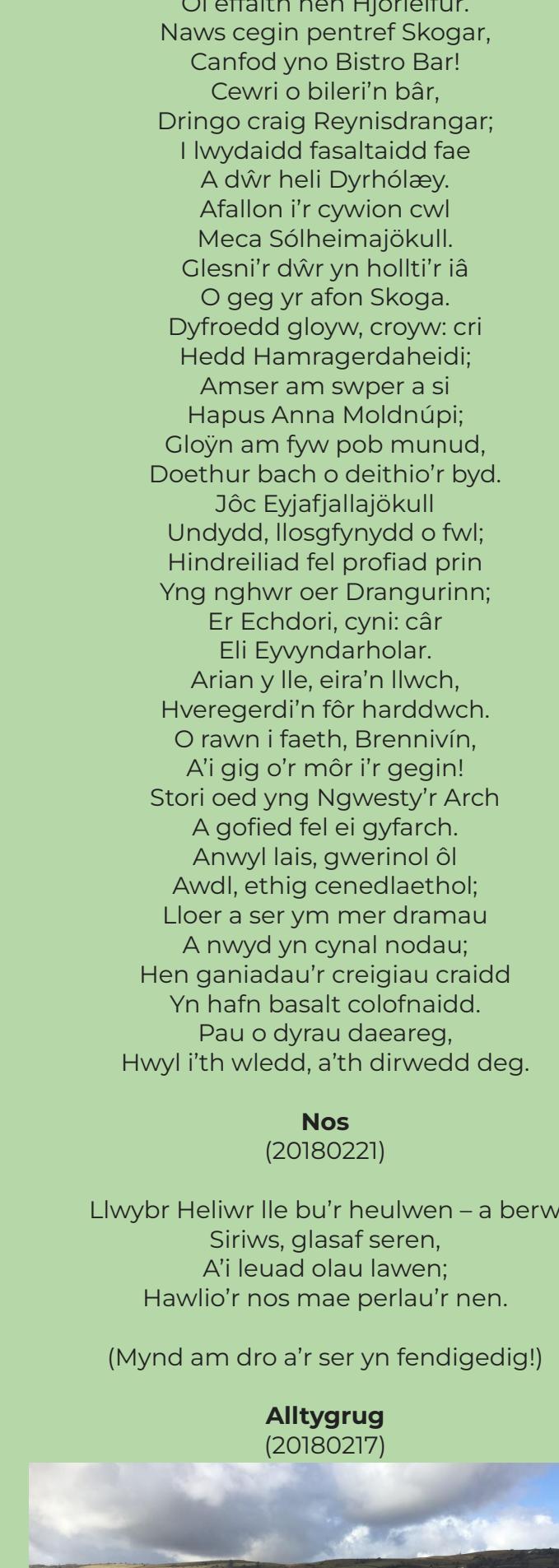
(20180321)

Gwyn ei gwén a gwyn ei gwaith,
Blwttiffwl yw Beti - ffalith!

(Rhwy hen wreigen yn cael penblwydd arbenig.)

YnYgora

(20180321)

Burum hoff bo eira mân, golau oer

Dysglieiraf y wylan;

A burum, wyr neb arian

Trigol ol ieddigion y lân.

O'i gofio, bûm yn gyafan – ewyllys

Hyderus yn darian;

Drys amser ym dro simsan

A thyllog fôl iwydol, lân.

Golau oer, unionâr glorian – daw hedd,

Daw rhinwedd i'r hunan

O'i geisio, daw ym gusan

Argoel avar o eira glân.

(Mynd i redeg yn yr eira, a meddwl.)

Tywydd

(20180320)

Ceinaf eira, canna Ferwyn, ar foel

Rho fil o blu sydyn;

Ond dywydd, rho lonydd i lun

Erwau dof ffrwythau'r dyffryn.

(Mynd i gerdded ar y silff yn yr eira, y Bervyn wedi gwynu, ond y dyffryn on y wyrrd.)

HeiFerched!

(20180315)

Meibion dyfali y faled a boenwyd

Am chwibanod, dywed?

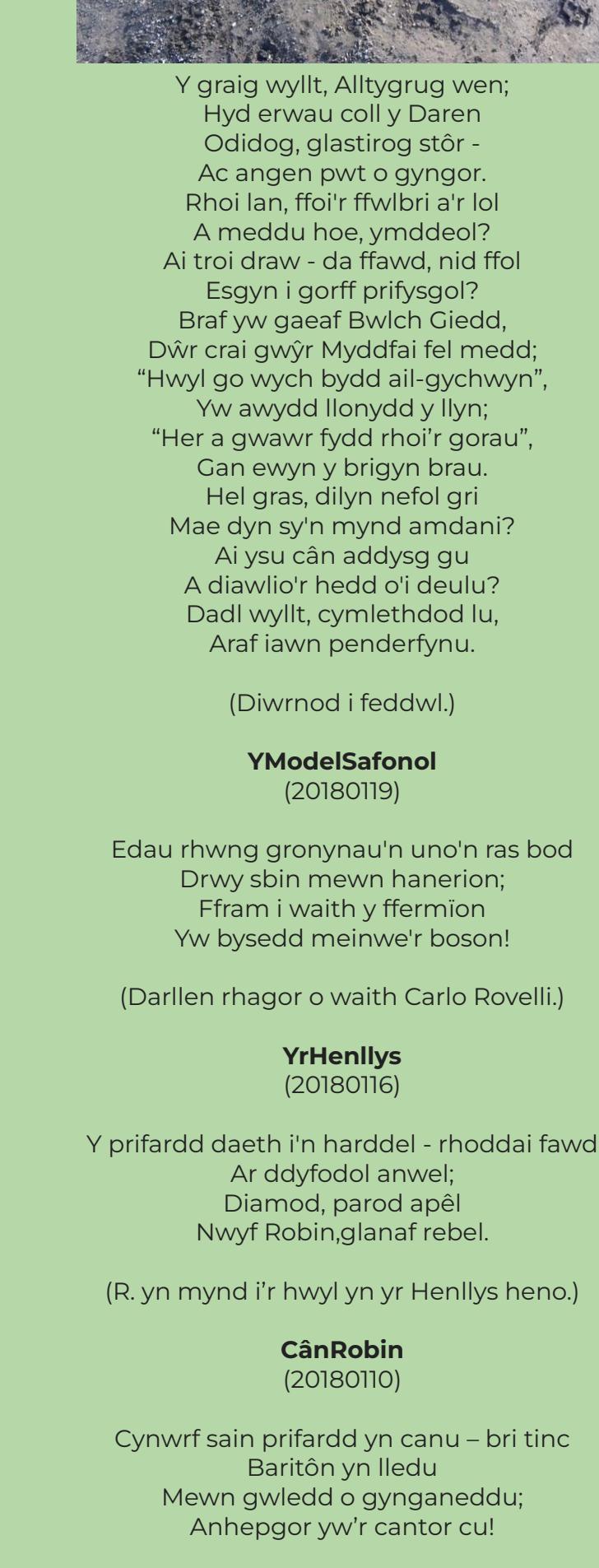
O'r cerct naawd geiriau yn ged

A châns Marchan yw'r Merched!

(Dadlau os bod y "wolf whistle" mewn cân yn amharchus i ferched.)

PaBethywDyn

(20180312)

Oed euraidd air y Daren,

Ach yw bod mewn byd uwchben;

Drwy'r tywydd i'r mynydd mud,

Af o afael #flefyd

Dyna warth bod yn wrthun,

Di-dal cyfraniadu ddu'n:

Un lloerig, breintledig braidd,

Yn'f eraill y patrachaidd.

Grymusr arf o gromosom

A'i hyrddid dreisla drosom;

Na'n idd, na'n idd,

Yn cipio copa CapEx!

Gvir a galai'r diawl du!

Cam-drin, creu cawl mae'r diawl du!

Nid cywir mai gwyr a'u gwel

O rhifo meirvyr hyfель.

GWIRION waith y gwlevision gwár

Yn ddiwyd o dan ddaear?

Dived eto, a'i lleuwlod

Y chwaer haddodd y chwarel?

Gwir ameth yw' ganeth gaeth

I agwedd hen feicio gaeath;

Ond coelia, nawr, callia, cyw

I garu gorau'r gwyrw.

("As a straitjacket of onerous roles and impossible expectations, masculinity has become a source of great suffering – for men as much as women" Parnkaj Mishra yn ysgrifenu yn y Guardian, 17.03.2018)

SagaGwladYrâ

(20180227-0307)

Yr mynnyd stryd byd gwybodaeth – cornel gu

Er ranu'r athroniaeth;

Cip ar drysor yw'r gwydd!

Yw'r gwydd o gilltud ym'f galwyd;

Fydd ym'f galwyd i'r gwydd!

Yn ymddyng ym'f galwyd!

Yn ymddyng ym'f galwyd!